

چکیده

زمینه و هدف

با توجه به محدودیت منابع و افزایش رو به رشد تقاضا برای خدمات بهداشتی درمانی و نیز تغییر الگوی بیماری‌ها، یکی از ضرورت‌های مهم نظام‌های مراقبت سلامت در ارائه خدمات باکیفیت و ایمن، تدوین استراتژی‌های مناسب، اجرای موثر این استراتژی‌ها و کنترل نتایج اجرا می‌باشد. طراحی و برقراری سیستم کنترل استراتژیک، این اطمینان را می‌دهد که عملکرد بیمارستان در ارتباط با فاز سه گانه مدیریت استراتژیک، صحیح است. در این راستا، پژوهش حاضر با هدف طراحی سیستم کنترل استراتژیک مبتنی بر رویکرد امتیاز متوازن در نظام بیمارستانی کشور به انجام رسید.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر با بهره‌گیری از رویکردهای ترکیبی کمی و کیفی در بیمارستان‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران و تهران در بازه زمانی سال‌های ۹۱ تا ۹۳ به انجام رسید. این پژوهش در پنج مرحله‌ی مرور نظام‌مند، تحلیل وضعیت موجود (پیمایش وضعیت مدیریت استراتژیک در بیمارستان‌های مورد پژوهش و مطالعه کیفی جهت شناسایی چالش‌ها و عناصر کنترل استراتژیک)، گروه‌بندی متغیرهای مرتبط با کنترل استراتژیک، تعیین اولویت‌ها و ارتباطات متغیرها و ممیزی مدیریت استراتژیک در بیمارستان منتخب با استفاده از سیستم کنترل استراتژیک به انجام رسیده است. از ابزارهای پرسشنامه، مصاحبه نیمه ساختاریافته و جداول مقایسه زوجی برای جمع‌آوری داده‌ها و از رویکردهای آمار توصیفی و استنباطی، تحلیل چارچوب، تحلیل عاملی اکتشافی، دیماتل و مدلسازی ساختاری تفسیری برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده استفاده شد. همچنین از ابزارهای SPSS و ویرایش ۱۸ و MATLAB برای تحلیل داده‌های کمی و از نرم افزار MaxQDA برای تحلیل داده‌های کیفی استفاده گردید.

یافته‌ها

بر اساس نتایج پژوهش، ۳۰ متغیر در قالب پنج عامل اصلی ایجاد زیرساخت‌ها و حمایت بیرونی، شفاف‌سازی چشم‌انداز و استراتژی و تبدیل آن‌ها به عمل، به اشتراک‌گذاری و برقراری جریان داده‌ها و دانش، برنامه‌ریزی و تنظیم مقاصد و بازخورد و یادگیری استراتژیک، موارد تاثیرگذاری هستند که به منظور کنترل استراتژیک مبتنی بر مدل ارزیابی متوازن در نظام بیمارستانی کشور، تاثیرگذار هستند.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج، به نظر می‌رسد که نداشتن انگیزه درونی مناسب برای تدوین و اجرای برنامه استراتژیک، موجب شده تا بیمارستان‌های مورد مطالعه عمدتاً به دلیل رعایت الزامات قانونی وزارت بهداشت، اقدام به تدوین برنامه استراتژیک بنمایند. بر این اساس علی‌رغم اینکه کلیه بیمارستان‌های مورد پژوهش، سند مدون برنامه استراتژیک دارند؛ اما بهره‌گیری از این برنامه و ارزیابی نتایج حاصل از اجرای استراتژی‌ها، کماکان دچار اختلال است. پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌کند که با تمرکز بر عوامل و متغیرهای مرتبط با کنترل استراتژیک که در مطالعه حاضر مورد شناسایی قرار گرفتند، شرایط برای استقرار یک نظام مدیریت استراتژیک مبتنی بر واقعیت‌های موجود و آینده‌های احتمالی فراهم گردد.

کلیدواژه: سیستم کنترل استراتژیک، رویکرد ارزیابی متوازن، بیمارستان، مدلسازی ساختاری تفسیری، دیماتل، ایران